■ سال بیست و هشتم ■ شماره ۸۰۹۶ ■ پنجشنبه ■ ۱۵ دی ۱۴۰۱

ایران

صاحب امتیاز:
خبرگزاری جمهوری اسلامی
مدیر مسئول: محمدحسن روزی‌طلب
جانشین مدیر مسئول و سردبیر: کمیل نقی‌پور

تلفن: ۸۸۷۶۱۷۲۰ نمابر: ۸۸۷۶۱۲۵۴ ارتباط مردمی: ۸۸۷۶۹۰۷۵
پیامک: ۳۰۰۰۴۵۱۲۱۳ روابط عمومی / نشانی: تهران خیابان خرمشهر، شماره ۲۰۸
صندوق پستی: ۵۳۸۸-۱۵۸۷۵ / امور مشترکین: ۸۸۷۴۸۸۰۰
چاپ: چاپخانه‌های همشهری، شرکت چاپ جام‌جم
سازمان آگهی‌های روزنامه ایران: دارنده گواهینامه ایزو ۹۰۰۱ از شرکت NISCERT
پذیرش سازمان آگهی‌ها: ۱۸۷۷ (۰۲۱)
انتشارات مؤسسه فرهنگی مطبوعاتی ایران: ۵-۸۸۵۴۸۸۹۲
http://irannewspaper.ir

اذان ظهر ۱۲/۱۰ | اذان مغرب ۱۷/۲۵ | نیمه شب شرعی ۲۳/۲۵ | اذان صبح فردا ۵/۴۵ | طلوع آفتاب فردا ۷/۱۵

سخن روز

پیامبر اکرم (ص):
کسی که نماز را از وقتش تأخیر بیندازد، (فردای قیامت) به شفاعت من نخواهد رسید.
بحارالانوار، ج، ۸۳ ص ۲۰

پژوهشی موسیقایی در حوزه آثار مرتبط با امام رضا(ع) انجام دادم

هوشنگ جاوید: فعالیتی که چندی پیش در عرصه موسیقی انجام دادم، پژوهشی موسیقایی با همکاری مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی است. محور اصلی این پژوهش مبتنی بر فعالیت‌هایی در حوزه آثار مرتبط با امام رضا بوده که دربرگیرنده تفاوت‌ها و ویژگی‌هایی بود که تا به امروز کمتر روی آن تمرکز شده بود. همچنین پروژه‌ای به نام «قول و قبول» را چندی پیش با همراهی هنرمندانی از کشور افغانستان تولید و رونمایی کردیم اما هنوز به بازار ارائه نشده است. این آلبوم بر اساس قوالی خوانی‌ها و مناقب‌خوانی‌های موجود در کشور افغانستان با حضور گروه موسیقی «نجم‌الدین» از کشور افغانستان آماده شده که دربرگیرنده ویژگی‌های ممتازی است و می‌تواند برای پژوهشگران و علاقه‌مندان موسیقی آسیا اثر قابل اتکایی باشد.

بخشی از سخنان مدرس و پژوهشگر موسیقی نواحی در گفت و گو با مهر

غافل کند از کوتهی عمر شکایت
شب در نظر مردم بیدار بلندست
هرچند زمین گیر بود دانه امید
دست کرم ابر گهربار بلندست

شاعر صائب تبریزی

نـــگاره
رضا بدرالسماء

ما ملت امام حسینیم

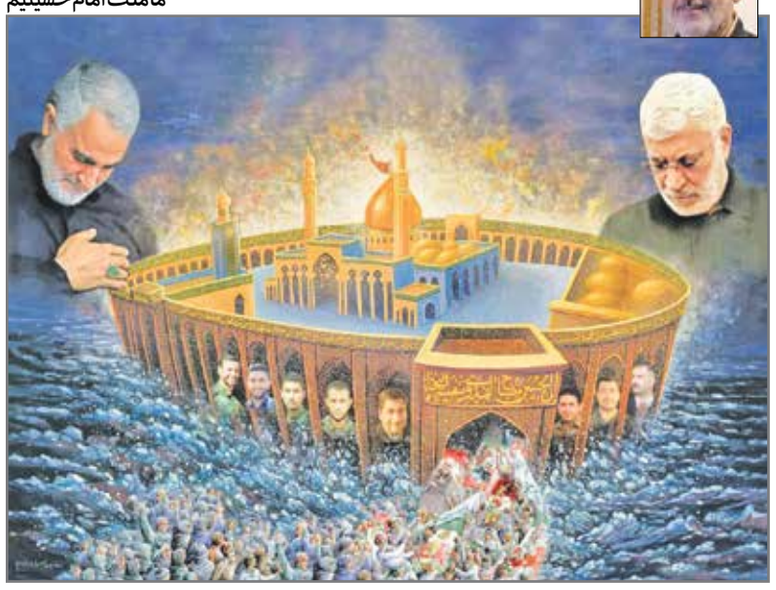

فضای مجازی

این روزها جنب‌وجوشی برای برگزاری جشنواره‌های فجر، از تجسمی، تئاتر تا شعر و سینما بین هنرمندان و نویسندگان و اهل فرهنگ شکل گرفته و در این بین تئاتر هم دوباره در حال برگشتن به روزهای پرمخاطب خود است. با هم گزیده‌ای از خبرهای حوزه‌های مختلف فرهنگی و هنری را مرور می‌کنیم.

■ **یاد**

اگر اهل ادبیات باشید حتماً و بی‌شک رمان «ملکوت»، یکی از ویژه‌ترین رمان‌های معاصر فارسی را خوانده‌اید. امروز مصادف است با تولد بهرام صادقی (۱۵ دی ۱۳۱۵ نجف آباد - ۱۲ آذر ۱۳۶۳ تهران) نویسنده معاصر ایرانی که «ملکوت» را به رشته تحریر درآورد و در ادبیات ایران جاودانه کرد و یادگارهای اندک اما مهم دیگری مثل مجموعه داستان‌های کوتاه «سنگر و قمقمه‌های خالی» را از خود به یادگار گذاشت. صادقی سال ۱۳۳۴ پس از قبولی در رشته پزشکی دانشگاه تهران، اصفهان را ترک کرد و مقیم تهران شد و سال ۱۳۴۵ قبل از پایان تحصیلات پزشکی، راهی خدمت سربازی شد و پس از گذراندن دوره آزمایشی، دوران خدمت خود را در سپاه دانش در یاسوج گذراند. سال ۱۳۴۷ به تهران بازگشت و در کلینیکی در کرج مشغول طبابت شد و در کنار آن تحصیلات خود در دانشگاه تهران را نیز ادامه داد و مدرک پزشکی خود را در سال ۱۳۵۳ دریافت کرد. نویسنده «سنگر و قمقمه‌های خالی» باقی عمرش را در تهران گذراند؛ بجز دو دوره کوتاه در سال‌های ۱۳۶۱ و ۱۳۶۲ که برای حضور در جبهه‌های جنگ تحمیلی راهی دزفول شد. او سال‌های پایانی عمر کوتاه‌اش کمتر داستانی می‌نوشت و تقریباً دست از نوشتن کشیده بود و خلاقیتش در اپیزودهای نامنظمی اوج می‌گرفت که اصولاً شامل ایده‌هایی داستانی بود که شفاهی برای برخی دوستان نزدیک‌اش تعریف می‌کرد. صادقی ۱۲ آذر ۱۳۶۳، یک سال پس از مرگ مادرش که تأثیر ویرانگری بر زندگی او گذاشت، در ۴۸ سالگی بر اثر ایست قلبی درگذشت.

■ **مستند**

مستند «بی‌خداحافظی» به کارگردانی سجاد رجب بلوکات و تهیه‌کنندگی محمدرضا کربلایی و احسان شادمانی تولید جدید شبکه مستند سیما است که امشب ساعت ۲۲ از این شبکه پخش می‌شود. محمدرضا کربلایی تهیه‌کننده این مستند در گفت‌وگو با مهر درباره موضوع این مستند و دلایل پرداخت به آن می‌گوید: «در این اثر، از منظر جدیدی به موضوع پناهندگی ورزشکاران نگاه کرده و این مسأله را به شیوه‌ای نقادانه مورد بررسی قرار داده است. عمده مستند، مصاحبه‌هایی است که با چهره‌های مختلف گرفته‌ایم. هم مصاحبه با ورزشکاران داشتیم و هم مسئولین. از جمله چهره‌های مشهور که در برابر دوربین ما قرار گرفتند می‌توان به آقای صالحی امیری رئیس وقت کمیته ملی المپیک، رئیس فدراسیون ورزش‌های جانبازان و رؤسای وقت فدراسیون تکواندو و جودو اشاره کرد. از تصاویر آرشیوی نیز به فراخور مصاحبه‌ها استفاده کرده‌ایم.» عوامل تولید این مستند ۴۵ دقیقه‌ای عبارتند از: نویسنده و کارگردان: سجاد رجب بلوکات، تهیه‌کنندگان: احسان شادمانی و محمدرضا کربلایی، تصویربرداران: نوید پورحقیقی، وحید ظریف، رضا عزیز فرخانی، سیدهادی قاسمی، صدابرداران: کامیار خدابنده، امیرحسین محتشم رضوی، تدوین: علی زندیه، پژوهش: محمدرضا کربلایی و احسان شادمانی و مدیر تولید: محمد ارشادی.

■ **تئاتر**

نمایش «شجاع» نوشته هال ورثی هال و رابرت میدل مس به کارگردانی امیرسینا جوادی از ۱۱ دی در سالن شماره ۳ پردیس تئاتر شهرزاد روی صحنه رفته است. امیر غفارمنش، مهشید جوادی، محمود موسوی، علیرضا آژیده، مهدی حسن‌پور بازیگران این نمایش هستند. عوامل این اثر نمایشی عبارتند از: کارگردان: امیرسینا جوادی، نویسنده: هال ورثی هال، رابرت میدل مس، مترجم: سید محمود علوی مقدم، تهیه کننده: ایمان اسدی، درماتورژ: محسن قاسمی، دستیاران کارگردان: میلاد حسینی، رزا علی نقی، منشی صحنه: رزا علی نقی، طراح گریم: آزاده مالمیر، دستیار گریم: مهدی ابراهیمی، طراح لباس: عاطفه ربیعی، طراح صحنه: پیمان گودرزی، طراح نور و صدا: محسن قاسمی، طراح پوستر: سیدمحمدرضا میرشفیعی، تیزر و عکس: میلاد آزادی. در خلاصه داستان نمایش آمده است: «و از زمانی که هملت نمرده بود...» نمایش «شجاع» تا سوم بهمن ساعت ۱۹:۳۰ در سالن شماره سه پردیس تئاتر شهرزاد روی صحنه می‌رود.

■ **کتاب**

کتاب «نقاشی‌های سلطنتی ایران در عصر قاجار» مشتمل بر ۹۵ تابلو متمرکز بر نقاشی‌های دوره قاجار منتشر شد. کیانوش معتقدی، پژوهشگر حوزه هنر و مترجم «نقاشی‌های سلطنتی ایران در عصر قاجار» در گفت‌وگویی با ایسنا درباره این کتاب می‌گوید: کتاب درباره نمایشگاه بزرگی است که ۲۰ سال پیش در موزه بروکلین برگزار شد. موضوع آن، نقاشی‌های سلطنتی ایران با تمرکز بر نقاشی دوره قاجار است. کتاب شامل ۴۰۰ سال تاریخچه نقاشی درباری ایران است که نقاشی سلطنتی و درباری با تمرکز بر پرتره‌های پادشاهان و رجال سلطنتی در آن جمع‌آوری شده است. او در ارتباط با ترجمه این کتاب بیان می‌کند: من با همکاری دکتر علیرضا بهارلو این کتاب را ترجمه کردیم. کتاب ۵۰۰ صفحه است و شامل چندین مقاله درباره تصویر قدرت، نظام تعلیم و آموزش نقاشی در دوره قاجار و مسائلی چون هنرهای عامیانه و خوانش‌های جنسیتی از نقاشی و همچنین تاریخچه دوره قاجار است. به گفته کیانوش معتقدی، مترجم کتاب «نقاشی‌های سلطنتی ایران در عصر قاجار» این کتاب یکی از مهم‌ترین و معتبرترین منبع مطالعه نقاشی قاجار در ۲۰ سال اخیر است که برای اولین بار در ایران ترجمه شده است.

چرا نهادهای فرهنگی اثر ندارند؟

یادداشت

رضا دبیری نژاد
موزه دار

امروزه بسیار از اثربخشی نهادهای فرهنگی گله می‌شود و علت بسیاری از مسائل اجتماعی در حوزه فرهنگ دانسته می‌شود و حتی راه‌حل مشکلات محیط زیستی، اقتصادی و یا مسائل زیستی دیگر در فرهنگ دیده شده است، از این‌رو توقع می‌رود که نهادها و سازمان‌های متعدد فرهنگی در این حوزه‌ها وارد عمل شوند و به طور مستقیم بتوانند در حل مشکلات جامعه نقش ایفا کنند اما میان عملکرد نهادهای فرهنگی و مسائل موجود یا توقعاتی که از آنها می‌رود آن قدر فاصله است که می‌توان عملکرد نهادها را بی‌اثر یا فاقد رضایت اجتماعی قلمداد کرد.

اما چرا؟ آیا علت در عملکرد نهاد است یا در توقعی که از آنها می‌رود؟ از سویی نهادهای فرهنگی به نهادهایی محصول‌گرا تبدیل شده‌اند و تنها تولید محصولاتی (یا رویدادهایی به مثابه محصول) می‌کنند که بتوانند خروجی آماری آنها را افزایش دهد از این‌رو می‌توان شکل‌گیری یک رویکرد کمی را در حوزه مدیریت فرهنگی شاهد بود. این رویکرد کمی سبب شده است که نهادها بیشتر درگیر سیاست‌های درون سازمانی شوند تا آنکه یک رویکرد اجتماعی داشته باشند.

مدیریت کمی بیشتر نهادها را یا در سطح بقای سازمانی نگه می‌دارد و یا وارد عرصه رقابت‌های سازمانی می‌کند که در هر دو صورت، آنها جامعه محور نخواهند بود.

در نظر داشته باشیم که رویدادها و محصولات فرهنگی قرار بوده است واسطه رشد فرهنگی باشند تا آنکه خود به هدف تبدیل شوند در حالی که نهادهای فرهنگی امروزه بیشتر متولی این رویدادها و محصولات شده‌اند و این تولی‌گری به امر جاری آنها تبدیل شده است، این گونه است که می‌توانیم بگوییم که روزمرگی بر برنامه‌های فرهنگی مسلط شده است. اگرچه فرهنگ امر جاری است اما آنچه سبب تحول و گسترش فرهنگ می‌شود اتفاقاتی است که عادت‌ها و تکرارها را می‌شکنند و می‌توانند جامعه را ارتقا دهند، از همین رو روزمرگی در مدیریت برنامه‌های فرهنگی نهادها را به پیروی از امور جاری جامعه می‌کشاند تا آنکه خود بتوانند مشاهده‌گر و تأثیرگذار بر فرهنگ موجود باشند. برای اثرگذاری باید خود فرهنگ را شناخت و متناسب با خصلت‌های فرهنگ با آن مواجه شد، اما آنچه مشاهده می‌شود آن است که فرهنگ را به دستاوردهای فرهنگی تقلیل داده‌ایم و از این‌رو بیشتر به‌دنبال دستاوردهای فرهنگی هستیم و نهادهای فرهنگی را همانند بنگاه‌های تولیدی می‌نگریم و از آنها توقع تولید بیشتر داریم در حالی‌که دستاوردها حاصل فرایندهای فرهنگی هستند و باید در زیست فرایندی تولید شوند اما تقلیل فرهنگ به محصول حاصل عدم شناخت فرهنگ و خصلت‌های فرهنگی است که خود باعث می‌شود تا تمایزهای فرهنگی و اثربخشی فرهنگی را که حاصل انجام یک فرایند است درنیابیم. این همان چیزی است که سوی دیگر مسأله را بازمی‌نمایاند یعنی اشتباهی که در توقع از نهادهای فرهنگی وجود دارد که سبب شده است رضایتمندی از عملکرد نهادهای فرهنگی به دست نیاید.

در واقع باید اذعان کنیم که تقلقل فرهنگ مشکلی است که همه نهادهای فرهنگی و هم جامعه به مثابه مخاطب نهادهای فرهنگی به آن دچار شده‌اند و در نتیجه نه می‌توانند رفتاری فرایندی برای مواجهه با فرهنگ داشته باشند و نه می‌توانند به سوی جامعه محوری گام بردارند از این‌رو اثربخشی آنها در حوزه فرهنگ بسیار کم شده است.

عکس تزئینی است

من به تنهایی برای خود کافی‌ام

هنر و روان

ویدا اقبالی
مشاور خانواده

طی سال‌ها در طی فرایند زندگی اینگونه به جامانده که برای تکمیل خود همواره باید سختی در کنارمان باشد تنهایی فرد را به انزوا و افسردگی سوق می‌دهد و همواره در انتظار آمدن فردی که نیمه ما باشد تا ما را کامل کند لحظه شماری می‌کنیم و گاهی نیمه‌هایی از راه می‌رسند که نه تنها شما را کامل نمی‌کند بلکه تنهاتر کرده و از خود دور هم می‌کنند. برای پایان دادن به این انتظار باید این باور را تغییر دهیم و به خودباوری و خودشناسی برسیم و بدانیم که هیچکس نیمه ما و کامل کننده ما نیست.

ما به تنهایی کامل هستیم و بدانیم کامل آفریده شده‌ایم شاید لازم باشد گاهی برای پاسخگویی به نیازمان نیاز به سختی و رنج باشد. ولی این دلیل نمی‌شود به تنهایی و بدون حضور افراد مختلف زندگی کرده و از چرخه خارج شویم. حضور افراد در کنار ما می‌تواند کمک‌کننده باشد ولی نباید محرک اصلی ما در زندگی باشند. آنچه که حائز اهمیت است این است که محرک اصلی را در درون خود احساس کنیم و با انرژی درونی و پی بردن به ارزش‌ها و توانمندی‌های واقعی خود به زندگی ادامه داده و پیش رویم. هر انسانی سرشار از استعداد، توانایی و ارزش‌های فراوانی است که با شناخت آنها می‌تواند به فرایند زندگی خود ادامه دهد. گاهی وصل شدن به اشخاص از جمله پدر و مادر و دوستان گوناگون و جنس مخالف ما را از خود دور می‌کند و فکر می‌کنیم که بدون حضور آنها زندگی مفهوم خود را از دست می‌دهد.

یک زن کامل آفریده شده است، در حدی که می‌تواند تولدی را رقم بزند و از وجود خود فرد دیگری را به ظهور برساند. یک زن نمونه کامل خلقت الهی است که مانند یک فرشته می‌تواند از خود نور ساطع کند و به زندگی اطرافیانش رونق ببخشد. این در صورتی اتفاق می‌افتد که خود را بیشتر بشناسد و به ارزش‌های واقعی خود پی ببرد و مهمتر از همه اینکه خود را دوست داشته باشد تا بتواند مستقل عمل کند.

نمی‌توان منکر این شد که گاهی در مسیر زندگی افرادی در زندگیمان مانع رشد شدند اما باید دانست که این افراد فقط برای رشد و ترقی ما در زندگیمان حضور پیدا کرده‌اند و نه برای کامل کردن و تکمیل خلأهای زندگی ما. خلأهای انسان‌ها را هیچ فردی نمی‌تواند پر کند، اگر خودمان آن را برای خودمان جبران نکنیم و نتوانیم به خودمان بها دهیم، هیچکس دیگری قادر به تکمیل ما نیست و روز به روز ما را به وابستگی و نیستی می‌کشاند.

شناخت خود و خودنوازشی تنها مهارتی است که می‌تواند خلأ درونمان را پر کند در غیر این‌صورت همواره در پی افراد و اشخاص مختلف حیرانیم و نمی‌توانیم به صلح و آرامش برسیم.

یک زن باید به این درجه و آرامش درونی برسد که بتواند به دیگران آرامش را هدیه دهد. او با انزوا، از دست دادن و ترس دچار آشفتگی شده، بایدخود را با تمام زوایا و احساسات زنانگی بشناسد و برای حفظ ارزش‌ها تلاش کند و اجازه ندهد هر کسی او را از ارزش‌هایش دور کند. باید ایمان داشت که زندگی برای یک زن تنها نیز می‌تواند زیبایی‌های خاص خودش را داشته باشد.

اغلب زنان تنهایی را به خودشان دیکته می‌کنند اما نمی‌دانند که با انجام کارهای بسیار کوچک می‌توانند حال خود را بهبود بخشند، مثلاً می‌توانند در تنهایی با خواندن شعری لطیف و نوشیدن چای یا قهوه، تلخی وجودشان را به شیرینی تبدیل کنند. زن به لطافت گلبرگ‌های گل و به زیبایی ماه در تاریکی آسمان است و باید قدر این هدیه را که در ذات او نهفته شده است بداند در غیر این صورت در حال کشمکش است و برای حفظ دیگران و نگهداشتن دیگران در عذابی الیم به سر خواهد برد. گاهی با نوازش، گاهی با باج دادن و گاهی با خدمات نابجا سعی می‌کند دیگران را در کنار خود نگه دارد و این موضوع باعث می‌شود که روز به روز ترس‌هایش بیشتر و پررنگتر شده و با ترس ازدست دادن دیگران، خود واقعی را فراموش کند و مداوم روزگار را با اضطراب و دلهره و نگرانی سپری کند.

ایمان بیاوریم که یک زن به خودی خود برای خودش کافی است.

سؤالی که ایرانی‌ها باید از خود بپرسند

نکته

عماد حمرونی*

امروز ما در دنیای سرعت و دنیای اطلاعات در حال زندگی هستیم. دنیای اطلاعات و سرعت نسل «زد» را متولد کرده است. چیزی که ما در ایران به آن دهه هشتادی می‌گوییم. این نسل زد که فقط در ایران نیست در همه جا مشکل است. بخصوص در غرب، در اروپا، در امریکا و حتی در امریکای لاتین هم این نسل زد را می‌بینیم. این برای من یک پدیده ایرانی نیست. نسل زد نسلی است که انرژی زیادی دارد، خلاقیت بالایی دارد و درون هویت ملی شکل نمی‌گیرد و هویت ملی برای او اهمیت چندانی ندارد. او حس می‌کند که شهروند جهان است بنابراین خودش را در مدل دولت ملت حس نمی‌کند. این موضوع مثبت است یا منفی؟ البته وجوه مثبتی دارد: این نسل از مرزهای تاریخی، فرهنگی و اجتماعی عبور می‌کند، به طور دیگری جهان جدیدی را که در حال ورود به آن هستیم، می‌بیند. بخش منفی آن این است که می‌تواند راحت دستکاری بشود و می‌تواند راحت توسط همان اطلاعات مورد تقلب قرار بگیرد.

اتفاقاتی که در ایران رخ داد دو نکته مهم دارد: یکی دخالت خارجی و دیگری گروه‌های تروریستی است. در این حوزه جامعه و حکومت ایران باید علیه این گروه‌های تروریستی و دخالت خارجی مبارزه کند ولی از آن طرف یک نکته دیگر این است که به جوان ایرانی و زن ایرانی از لحاظ سیاسی، اجتماعی و فرهنگی باید پاسخ داد. جمهوری اسلامی ایران در ۴۰ سال اخیر موفق شده است زیرساختی عالی و خوب داشته باشد و یک دولت مدرن و قوی که متحد با رهبر است، پدید آورد ولی چیزی که اینجا مفقود است مدل اجتماعی است. شما در ایران هنوز متوجه نشده‌اید که اهمیت مدل اجتماعی چیست.

ایران امروز یک بازیگر اصلی جغرافیای سیاسی منطقه است. برای تعریف کردن اینکه باید در جهان جدید چه کار بکنیم باید ببینیم وقتی که داریم وارد جهان چند قطبی جدید می‌شویم آیا ایران در این منطقه غرب آسیا یک بازیگر جهانی خواهد بود؟ ما در این منطقه گروهی از مسلمانان از ایران، ترکیه و پاکستان، به علاوه جهان عرب در خلیج فارس، عربستان، امارات و... و همچنین بلوک آنگلوساکسون، بلوک ژرمن اسلاو و بلوک لاتینی‌ها را می‌بینیم.

سؤالی که جمهوری اسلامی و ایرانی‌ها باید از خود بپرسند این است که راهبرد آنها برای این وضعیت خیلی مهم و پیچیده و برای کشورهای منطقه و همسایه و همین‌طور برای رابطه‌ای که با اروپا دارند چیست؟ ایران امروز در چه شرایطی می‌خواهد رابطه خوبی با اروپا داشته باشد؟ و آیا اروپایی‌ها این قدرت را دارند که روابط برد-برد با ایرانی‌ها داشته باشند یا خیر؟ چرا که جنگ اطلاعاتی، جنگ اخبار و جنگ ترکیبی ضدایران توسط یک لابی صهیونیستی تشکیل شده است. رسانه‌ها باید در ایران محصولات فرهنگی بسازند. ایران باید ارتباطات سیاسی خود را تقویت بکند که اذهان عمومی در اروپا و غرب را مورد توجه قرار دهد، چرا که در جنگ اطلاعاتی باید محصولات خوبی داشت که پاسخگوی آن باشد.

***روزنامه‌نگار فرانسوی، مدرس ژئوپلیتیک در مؤسسه مطالعات سیاسی پاریس و تحلیلگر شبکه‌های المیادین، فرانس ۲۴**

توصیه به نیکویی؛ مسئولیتی اجتماعی

حماسه پایداری

اسماعیل علوی
دبیر گروه پایداری

هریک ازما عضوی از پیکر بزرگ اجتماع هستیم که سلامت جامعه به سلامت ما بستگی دارد. زیرا همانگونه که سلامت انسان به سلامت اعضای آن وابسته است، سلامت جامعه نیز به سلامت اخلاقی و درستکاری اعضای تشکیل دهنده آن اجتماع بستگی دارد و تنها دراین صورت است که زندگی جمعی به نحوی پویا و بانشاط استمرار می‌یابد. بدین معنا که در صورت ابتلای قشری از اعضای جامعه به بیماری اخلاقی، همانگونه که در بیماری بدن، به نسبت شدت و ضعف آن، انسان ضعیف وآسیب پذیر می‌شود، کلیت جامعه هم دچارسستی وناهنجاری شده وزندگی جمعی با چالش‌های گوناگون مواجه می‌شود. بازهمانگونه که درصورت ابتلای انسان به بیماری، بدن نیروهای دفاعی را برای مقابله با مریضی وعوامل آن بسیج می‌کند، اعضای جامعه نیز برای حفظ و اعاده سلامت اجتماع موظفند نسبت به بزهکاری واعمال ناروا عکس‌العمل نشان دهند و با ابراز تنفر از زشتکاری‌ها و محکوم کردن آن مانع از گسترش و شکستن حرمت گناه و بی‌اخلاقی‌ها شوند. تنها در این صورت است که جامعه از فرو غلتیدن به تیره روزی مصون می‌ماند. بی‌تفاوتی نسبت به شکستن هنجارها موجب عادی شدن سیئه و بیماری درجامعه خواهد شد و اجتماعی که واکنش شایسته و بایسته درونی و بیرونی نسبت به گناه و سیئه نداشته باشد از ارزش‌های انسانی خود دورخواهد شد. امام صادق(ع) خطاب به پیروان خود می‌فرمود: «برای من جایز است تا برخی از شما را با وجود منزه ودرستکار بودن مورد مؤاخذه قرار دهم! زیرا ازقبایح اعمال دوستانتان خبر دارید، اما رفتار آنان را محکوم نکرده و نسبت به خلاف و گناهانشان عکس العملی نشان نمی‌دهید! تا براثر برخوردهای (خیرخواهانه) شما متنبه شده و آن عمل بد را ترک گویند.»(وسائل الشیعه، کتاب امربه‌معروف، ص۶۹) امیر المؤمنین علی(ع) هم دراین ارتباط فرموده است:« کسی که نسبت به قباحت گناه نه دردل، نه به زبان ونه در عمل ابراز مخالفت نکند او فردی مرده و فاقد حیات است.» (مشکوة الانوار ص۵۲)

از منظرعقل ودین بی‌تفاوتی نسبت به تبهکاری و لغزش‌های اجتماعی افراد، به نوعی مشارکت در زشتکاری آنان محسوب می‌شود. زیراهرنوع بی‌تفاوتی زمینه ساز رواج بزه وعادی شدن خلافکاری درمیان اعضای جامعه وسرایت آن درسطح گسترده تری خواهد بود. همانگونه که حیات آدمی در نتیجه بیماری و عدم توجه به آن با اختلالاتی مواجه خواهد بود، درنتیجه برخی گناهان اجتماعی، جامعه دچار بحران‌های گوناگون شده، از مسیر خود خارج ودچار مصایب تلخ وناگواری خواهد شد.

رسول گرامی اسلام برای جا انداختن اهمیت این موضوع با تشبیه اجتماع به کشتی می‌فرماید: «مردمی در کشتی می‌نشینند وبه دریا می‌روند. آنان جایگاه کشتی را میان خود تقسیم می‌کنند و هر فردی در نقطه‌ای مستقر می‌شود. آنگاه یکی از مسافران به فکر سوراخ کردن کشتی می‌افتد. تبری به دست می‌گیرد ومشغول سوراخ کردن قرارگاه خودمی شود. وقتی همراهانش از او می‌پرسند، چه می‌کنی؟! پاسخ می‌دهد: این نقطه متعلق به من ودراختیار خودم است، هرکار بخواهم انجام می‌دهم! اگر جمع حاضراو را از این کار باز دارند او و خودشان را نجات داده‌اند واگر بی‌تفاوت باشند، آن فرد خود و جمع همراه را به هلاکت می‌رساند.»(مجموعه ورام، ج۲ ص۲۹۴)

جامعه هم به منزله همان کشتی است و افراد نمی‌توانند در قبال اعمالی که موجب درمخاطره قرار گرفتن حریم‌ها و حرمت‌ها می‌شود بی‌تفاوت باشند و نسبت به کارهای ضد اجتماعی برخی عکس‌العمل نشان ندهند. زیرا جامعه راه تباهی وسقوط را پیش گرفته وسنگ روی سنگ بند نخواهد شد.

از این‌رو شریعت اسلام فریضه امر به معروف ونهی از منکر را تشریع کرده تا افراد اجتماع از طریق موعظه حسنه، نقدهای دوستانه و راهنمایی‌های مفید و کارشناسی، به خیرخواهی یکدیگر بشتابند و با تقویت و تحکیم اخلاق جمعی جامعه را به راه کمال و فضیلت سوق دهند.

عکس نوشت

مقداد مددی عکاس خبرگزاری تسنیم، این تصویر را از تهران در مراسم افتتاحیه پیست اسکی توچال ثبت کرده که میزان شدت آلودگی هوای تهران را نشان می‌دهد./تسنیم